

Inhoud

Inleiding.....	2
Preventief of curatief beleid?.....	2
Plagen of pesten?.....	3
Sprake is van pestgedrag.....	5
Begeleiding van de pester	7
Begeleiding van het gepeste kind	7
Protocol Cyberpesten is onderdeel van dit gedragsprotocol.....	8
Vormen van cyberpesten	8
Effecten	8
Hoe kun je cyberpesten voorkomen?	8
Bijlage 1	9
Schoolregels: Algemeen	9
Schoolregels: In de school	9
Schoolregels: Op de speelplaats	9
Bijlage 2	10
In groep 1-2-3: (met picto's)	10
In groep 4-5-6:.....	10
In groep 7-8	11
Bijlage 3	12
Ouders van gepeste kinderen:	12
Ouders van pesters:	12
Voor andere ouders:	12

Inleiding

Basisschool St. Nicolaas heeft afspraken vastgelegd in een gedragsprotocol ten behoeve van een goede communicatie tussen collega's, leerlingen en hun ouders.

Basisschool St. Nicolaas vindt een goed pedagogisch klimaat zeer belangrijk. Dat uit zich in de aandacht voor normen en waarden die wij vanuit de identiteit van de school belangrijk vinden. Wij vinden de sfeer waarin een kind opgroeit van groot belang en maken hiervoor gebruik van Taakspel en de WonderWoordenWinkel. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan. Leerkrachten en ouders uit de MR onderschrijven gezamenlijk dit gedragsprotocol.

Preventief of curatief beleid?

Preventief is voorkomen en curatief is genezen. 'Voorkomen is beter dan genezen!' Dit geldt in dit geval voor pest- of ongewenst gedrag binnen de school. Om tot een goed pedagogisch klimaat te komen en daarmee de kans op pestgedrag te verkleinen, zorgen wij er voor dat wij met hulp van regels en afspraken de omgeving voor alle kinderen zo fijn mogelijk maken. De Leerkrachten zijn bij de start van elk schooljaar bezig deze regels en afspraken op school- en groepsniveau aan te bieden. Daarna volgen er activiteiten door het schooljaar heen om een goed pedagogisch klimaat te borgen.

- Schoolregels binnen/buiten, actualiseren/herhalen/verduidelijken (zie bijlage 1)
- Vaststellen groepsafspraken (zie bijlage 2)
- Taakspel observaties en het toepassen van het anti-pestprogramma Taakspel
- Toepassen van lessen 'De Fijne School'
- Toepassen van de Ik- en Sorry-boodschap van de Wonder Woorden Winkel
- Gebruik maken van energizers ter bevordering van een fijne sfeer
- Cyberpesten onder de aandacht brengen (gr 7 t/m 8), project Mediawijsheid
- Kringgesprekken gericht op wederzijds respect en het uitbouwen van weerbaarheid
- Intervisie/overleg IB-er/directie
- Afname 'Zien!': ingevuld door leerkrachten en leerlingen
- Afname sociogram (Werken/Spelen). Leerlingen geven aan met wie ze graag (verplicht) en met wie ze niet zo graag (niet verplicht) willen werken en spelen
- Het plaatsen van het gedragsprotocol op de schoolsite
- Uitkomsten Zien! en evt. sociogram bespreken tijdens de welbevindingsgesprekken
- Individuele gesprekken met ouders (verslaglegging in ParnasSys)
- Zorgplan bekijken
- Incidentenregistratie bijhouden (ParnasSys)
- Rondje in alle groepen door de Interne contactpersoon

Plagen of pesten?

Definitie van pesten op een school:

“Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.”

Met aanvulling op deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven in onderstaand schema.

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend ‘slachtofferschap’	Hetzelfde slachtoffer (niet weerbaar)
Humoristisch (geen blijvende schade)	Kwetsend (psychische en/of fysieke schade)
Af en toe	Systematisch

Bij het effectief bestrijden van pesten hebben de volgende personen een rol. Hieronder geven wij aan hoe wij daarmee omgaan of wat wij van hen verwachten.

De leerkracht

Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten op school. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren worden zo nodig ondersteund door de Intern Begeleider en schoolleiding.

De pester

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak), om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten. Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Het gepeste kind

Uiteraard moet ook hulp aan het slachtoffer worden geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd', in de zin van 'reacties op uitstoting'. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden. In dat geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining en kanjertraining goede interventies.

De zwijgende middengroep

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen pesten te maken, zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas, bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruik makend van verschillende werkvormen.*
- Als de leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet, dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.*
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve ondervinden.*

De ouders

In de brochure "Pesten op school, hoe ga je er mee om?" staan adviezen voor zowel ouders van gepeste kinderen als voor ouders van pesters. (zie bijlage 3)

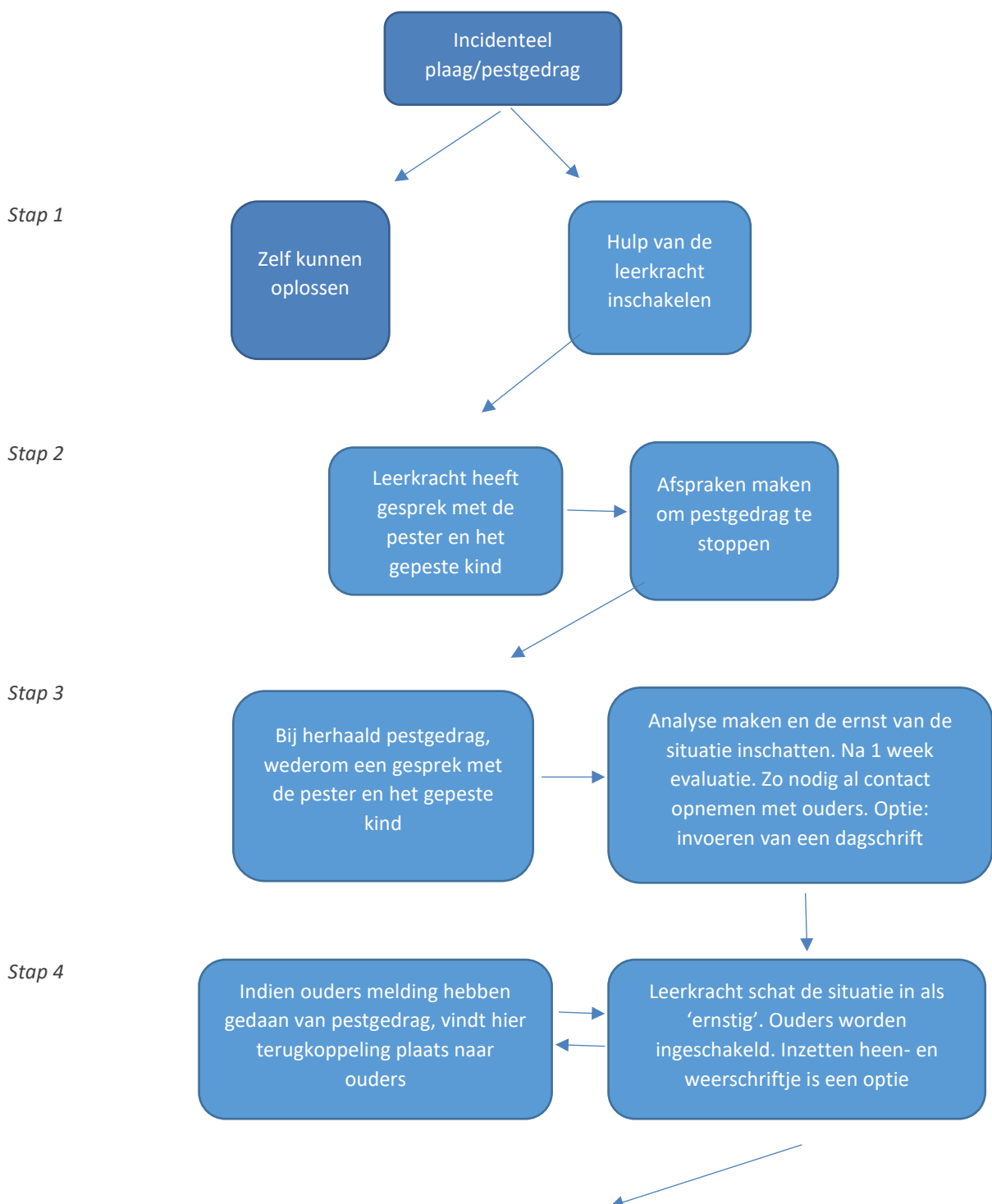
Gedragsprotocol

Sprake is van pestgedrag

Indien er sprake is van pestgedrag gaan wij daar als school actief mee om. Iedere melding van pestgedrag wordt serieus genomen en geverifieerd. Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag, worden de volgende stappen ondernomen.

De onderstaande stappen in het stroomschema zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen:

Stap 5

Gesprek met de pester en het gepeste kind (gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om afspraken na te komen?

Stap 5 vervolg

Zo ja: Afspraken handhaven en/of bijstellen

Zo nee: Analyse opstellen, waardoor het mis ging. Evt. volgt overleg met IB-er en/of directie. Ouders (van pester en gepeste) worden op de hoogte gesteld

Stap 6

Na 2 weken opnieuw gesprek tussen leerkracht en leerlingen.

Effecten zijn positief: Afspraken langzamerhand afbouwen

Effecten zijn niet positief:
Nieuwe afspraken evt. externe deskundigheid inschakelen

Stap 7

Effecten zijn positief: Afspraken langzamerhand afbouwen

In overleg met de Raad van Bestuur kan overwogen worden om de pester te schorsen

Mocht dit in zeer extreme gevallen niet tot het gewenste effect leiden, dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester in gang moet worden gezet

Begeleiding van de pester

- *Praten: zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen);*
- *Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste;*
- *Excuses aan laten bieden;*
- *In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;*
- *Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel. Straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt;*
- *Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren;*
- *Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pesten?*

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- *Een problematische thuissituatie;*
- *Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);*
- *Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;*
- *Voortdurend met elkaar de competitie aangaan;*
- *Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.*

Begeleiding van het gepeste kind

- *Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest;*
- *Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten;*
- *Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren;*
- *Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen;*
- *Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest;*
- *Nagaan welke oplossing het kind zelf wil;*
- *Sterke kanten van de leerling benadrukken;*
- *Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt;*
- *Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).*

Het is onverstandig het gepeste kind over te beschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Gedragsprotocol

Protocol Cyberpesten is onderdeel van dit gedragsprotocol

Cyberpesten is een onderdeel van traditioneel pesten. Onze school heeft het gedragsprotocol aangepast door elementen van de aanpak van cyberpesten op te nemen.

Vormen van cyberpesten

Anonieme berichten versturen via WhatsApp, Instagram, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en happy slapping. 20% van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

Effecten

De effecten van cyberpesten kunnen langduriger en wijder verspreid zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe kun je cyberpesten voorkomen?

Het probleem komt waarschijnlijk pas voor vanaf groep 5. Vanaf die groep moet er in de klas aandacht voor zijn. Voorop staat: helemaal voorkomen kun je het niet. Je kunt er wel voor zorgen dat leerlingen, ouders en medewerkers zoveel mogelijk op de hoogte zijn, zodat de kans dat een pestsituatie uit de hand loopt minimaal wordt.

- 1. Toepassen en actualiseren van het gedragsprotocol.*
- 2. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.*
- 3. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.*
- 4. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken. Voor leerlingen: Tips tegen cyberpesten.*
- 5. Sancties van het gedragsprotocol consequent toepassen.*
- 6. Schoolregels aanpassen. Bijvoorbeeld: "het maken van opnames van medeleerlingen en leerkrachten met mobieltjes zonder toestemming kan leiden tot schorsing/verwijdering/disciplinaire maatregelen"*
- 7. Medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) moeten op de hoogte blijven van de afspraken in het protocol. In de startvergadering kan hierop gewezen worden.*
- 8. De school informeert ouders regelmatig over (cyber)pesten, middels:*
  - de website (daar is o.a. het gedragsprotocol te vinden)*
  - eventueel een algemene ouderavond*

Bijlage 1

Schoolregels: Algemeen

Wij luisteren goed naar alle leerkrachten

Als 's morgens de eerste bel luidt gaan wij allemaal rustig naar binnen

Als de bel luidt ná einde van het speelkwartier, dan wachten wij bij de deur totdat de leerkracht aangeeft dat wij naar binnen gaan

Onder elke instructie blijven wij geconcentreerd op onze plaats zitten

Als een leerkracht een hand opsteekt, dan steekt een leerling die het ziet ook een hand op, zodat een andere leerling ziet dat er om aandacht wordt gevraagd

Schoolregels: In de school

Wij lopen rustig naar binnen en naar buiten

Wij zorgen dat andere groepen fijn kunnen werken als wij langs lopen

Jassen/sjaals/handschoenen doen wij in de luizenzakken

Gymtassen hangen wij aan de kapstok of leggen wij in de manden

Schoolregels: Op de speelplaats

Iedereen mag meespelen, als je maar gezellig bent

Als er iets mis is, dan gebruiken wij de ik- en sorry- boodschap

Wij delen de speelmaterialen

Tijdens de herfstperiode laten wij de eikels op de grond liggen

Tijdens de sneeuwperiode is sneeuwballen gooien toegestaan op een aangegeven plek

Ballen gebruiken wij om mee te gooien of te rollen

Als de pylon in de zandbak staat, blijven wij uit de zandbak

Wij zitten/staan niet op het muurtje rondom het schoolplein

Bijlage 2

Groepsafspraken schooljaar 2017-2018: Bij de start van elke schooljaar worden deze afspraken geoptimaliseerd

In groep 1-2-3: (met picto's)

We luisteren goed naar elkaar

We steken een stille vinger op als we iets willen vragen of vertellen

We kijken naar de juf of het kindje dat praat

Als de juf of een kind iets vertelt zijn we stil

We zijn stil als de juf haar hand opsteekt

Samen spelen is gezellig

Als je iets niet fijn vindt kun je de ik-boodschap zeggen

Als er iets mis gaat, zeggen we de sorry-boodschap

We geven elkaar een dikke duim

Ruzie maken is niet fijn,

Laten we elkaars vriendjes zijn

In groep 4-5-6:

Zijn we aardig voor elkaar

Luisteren we naar elkaar

Geven elkaar complimenten

Horen we er allemaal bij

Gebruiken we de wonderwoorden

Spelen we gezellig en eerlijk samen

Werken we met concentratie

Zetten we door als iets te moeilijk is

Proberen we onszelf steeds te verbeteren

Gebruiken we onze fantasie

Kunnen we fijn samenwerken

Genieten we van het leren

Komen we met een blij gezicht naar school

Gaan we met een blij gezicht naar huis

Gedragprotocol

In groep 7-8

Werken we rustig

Zijn we stil en zitten we stil tijdens een toets

Accepteren we dat iemand wegschuift

Helpen we elkaar

Luisteren we naar elkaar

Zeggen we aardige dingen

Geven we complimenten

Houden we rekening met elkaar

Gebruiken we de ik- en sorry-boodschap

Hoort iedereen erbij

Steken we onze vinger op

Doen we ons best (beter lang en goed)

Zijn we lief voor elkaar

Gebruiken we de leerKRACHTEN

Mag iedereen zichzelf zijn!

Bijlage 3

Ouders van gepeste kinderen:

- a) Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.*
- b) Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.*
- c) Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.*
- d) Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.*
- e) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.*
- f) Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.*

Ouders van pesters:

- a) Neem het probleem van uw kind serieus.*
- b) Raak niet in paniek; elk kind loopt kans een pester te worden.*
- c) Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.*
- d) Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.*
- e) Besteed extra aandacht aan uw kind.*
- f) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.*
- g) Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.*
- h) Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.*

Voor andere ouders:

- a) Neem de ouders van het gepeste kind serieus.*
- b) Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.*
- c) Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.*
- d) Geef zelf het goede voorbeeld.*
- e) Leer uw kind voor anderen op te komen.*
- f) Leer uw kind voor zichzelf op te komen.*